

האוניברסיטה העברית בירושלים

סילבוס

פילוסופיה של הרומן: בחטין כנגד לוקאץ' - 26904

תאריך עדכון אחרון 17-08-2019

נקודות זכות באוניברסיטה העברית: 2

תואר: מוסמך

היחידה האקדמית שאחראית על הקורס: לימודים רוסיים וסלאוויים

השנה הראשונה בתואר בה ניתן ללמוד את הקורס: 0

סמסטר: סמסטר ב'

שפת ההוראה: עברית

קמפוס: הר הצופים

מורה אחראי על הקורס (רכז): דר' טטיאנה קרצ'נצב

דוא"ל של המורה האחראי על הקורס: Tatiana.Karachentseva@mail.huji.ac.il

שעות קבלה של רכז הקורס: יום ד', 13.00-14.00

מורי הקורס:

תאור כללי של הקורס:

הבעיה העיקרית שתידון במהלך הקורס היא בעיית היחסים בין פילוסופיה ותאוריה בהמשגת הרומן כז'אנר. אנחנו נתמקד בשתי גרסאות של המשגת הרומן: אחת מהן מוצגת על ידי לוקאץ', השנייה – על ידי בחטין. למרות שגם לוקאץ' וגם בחטין כינו את גישתם לניתוח הרומן 'תיאוריה', היום חוקרי הרומן מגדירים (ובצדק) את שתי הגישות הללו כפילוסופיות. אנחנו נבקש להבחין בין שני מרכיבים (פילוסופי ותיאורטי) בהמשגת הרומן שהציע כל אחד משני ההוגים הללו, ולהסביר את הקשר ביניהם. אנחנו נשתמש בהבחנה זו כבסיס לשחזור המחלוקת האימפליציטית שניהל בחטין עם לוקאץ' במהלך כל הקריירה שלו.

אנחנו נשלב את הדיון במונחים מופשטים עם הדיון באותן פרשנויות ליצירות ספרות ספציפיות אשר משכו את תשומת לבם הן של לוקאץ' והן של בחטין. אנחנו נתחיל ברומנים של דוסטויבסקי, שמילאו תפקיד מכריע בהתגבשות התאוריה של הרומן מאת לוקאץ' מצד אחד, ומצד שני – גרמו להיווצרות מושג הדיאלוג של בחטין. אנחנו נצביע על השוני בין הגישה הפרשנית של לוקאץ' ושל בחטין לרומנים האלה. אנחנו נבקש להראות כי השוני הזה הוא איזומורפי לשוני בין שתי דרכי המשגת ההבחנה בין האפוס לרומן. כמו כן, נשווה בין הפרשנויות של לוקאץ' ובחטין הניתנות ליצירות של גתה. אנחנו נבקש להראות שגם במקרה הזה ישנו איזומורפיזם בין השוני בפרשנות לבין השוני בהבנת צורת הזמן המאפיינת את הרומן. בנוסף, ננסה לקרוא את פרשנותו של בחטין לרומן 'גרגנטואה ופנטגרואל' מאת רבלה כתגובה למושג "החפצה" של לוקאץ'.

מטרות הקורס:

מטרות הקורס הן:

- להבהיר את המשמעות של ההבחנה בין 'פילוסופיה' ל'תיאוריה' כפי שהיא מיושמת בשיח על הרומן ולהראות כי הפילוסופיה של הרומן אינה תמיד לובשת צורה של תיאוריה;
- לנסח את מבנה המחלוקת בין שתי הפילוסופיות של הרומן (לוקאץ' ובחטין), להצביע על המרכיבים הבסיסיים במבנה זה ולהראות שמבנה המחלוקת הזאת משחזר את מבנה הרומן כבעיה (פילוסופית ותיאורטית כאחד);
- להשוות את פתרוננו של לוקאץ' לבעיה זו עם זה של בחטין, להבהיר את היסודות של כל אחד משני הפתרונות, להסביר כיצד פתרונות אלה באים לידי ביטוי בפרקטיקה הפרשנית של לוקאץ' ובחטין ולשקול את מידת הרלוונטיות של כל אחד מהם למחקר הרומן הנוכחי.

תוצרי למידה

בסיומו של קורס זה, סטודנטים יהיו מסוגלים:

בסיום הקורס התלמידים אמורים להיות מסוגלים:

- לשלוט במתודולוגיה המאפשרת להבחין בין מרכיבים פילוסופיים ותיאורטיים בכל המשגת הרומן בכלל ובהמשגות של לוקאץ' ובחטין בפרט;
- להראות את מבנה הבעיה שהרומן הציג בפני החוקרים ולקבוע את קשת האפשרויות לפתרוננו;
- למקם את הפתרונות של לוקאץ' ובחטין בקשת זו ולהסביר את מהות המחלוקת ביניהם;
- לקבוע את מידת הרלוונטיות של גישותיהם של לוקאץ' ובחטין למחקר העכשווי של הרומן ולפרקטיקה של פרשנותו.

דרישות נוכחות (%) :
100%

שיטת ההוראה בקורס: דיון, דיאלוג וקריאה צמודה יהיו השיטות העיקריות של הקורס הזה.

רשימת נושאים / תכנית הלימודים בקורס:

בחטין ולוקאץ': שתי גרסאות לפילוסופיה של הרומן
תפקידו של דוסטויבסקי בהתגבשות תיאוריית הרומן של לוקאץ'
תפקידו של דוסטויבסקי בתולדות האסתטיקה האירופית המערבית, על פי בעיות הפואטיקה של
דוסטויבסקי מאת בחטין
ההבחנה בין 'אפוס' ל'רומן': בחטין כנגד לוקאץ'
גתה בפרשנותו של לוקאץ'
גתה בפרשנותו של בחטין
זמן ברומן: בקטין כנגד לוקאץ'
"ראבלה" של בחטין ו"החפצה" של לוקאץ'
יחס בין הפילוסופיה והתיאוריה בגישה להבנת הרומן: בחטין כנגד לוקאץ'

חומר חובה לקריאה:

Mikhail Bakhtin, *Epic and Novel (The dialogic Imagination: Four Essays)*
Mikhail Bakhtin, *From the Prehistory of Novelistic Discourse*
Mikhail Bakhtin, *Forms of Time and the Chronotope in the Novel*
Mikhail Bakhtin, *Discourse in the Novel*
Mikhail Bakhtin, *The Bildungsroman and Its Significance in the History of Realism*
(*Toward a Historical Typology of the Novel*)
Mikhail Bakhtin, *Problems of Dostoevsky's Poetics*
Georg Lukacs, *Reification and the Consciousness of the Proletariat (From: Georg*
Lukacs, History and Class Consciousness: Studies in Marxist Dialectics)
Georg Lukacs, *The Theory of the Novel: A Historico-philosophical Essay on the*
Forms of Great Epic Literature
Georg Lukacs, *Goethe and His Age: Collection of Lukacs's essays on Goethe,*
Schiller and Holderlin written in the thirties
Georg Lukacs, *The Historical Novel*
Georg Lukacs, *The Meaning of Contemporary Realism*
Georg Lukacs, *Expressionism: Its Significance and Decline*
Georg Lukacs, *Dostoevsky (From: Marxism and Human Liberation: Essays on*
History, Culture and Revolution by Georg Lukacs)

חומר לקריאה נוספת:

- Berstein J.M. *Philosophy of the Novel: Lukacs, Marxism, and Dialectics of Form*
Bewes T. and Hall T. *Georg Lukács: The Fundamental Dissonance of Existence*
Cascardi A.J. *The Theory of the Novel as Philosophy: Lukács, Unamuno, Ortega*
Duff D. (ed.) *Modern Genre Theory*
Feher F. *Is the Novel Problematic?* Telos, No. 15, 1973, p. 48.
Griffiths, F.T. & Rabinowitz S.J. *Epic and the Russian novel: from Gogol to Pasternak*
Jha P. *Lukacs or Bakhtin? Some Preliminary Considerations toward a Sociology of the Novel*
Lange V. *Goethe: A Collection of Critical Essays*
Lowy M. *Georg Lukacs - From Romanticism to Bolshevism*
Lukacs G. *Soul and Form*
Lukacs G. *Writer and Critic and Other Essays*
Lukacs G. *The Destruction of Reason*
Miller T. *The Non-Contemporaneity of György Lukács: Cold War Contradictions and the Aesthetics of Visual Art*
Neubauer J. *Bakhtin versus Lukács: Inscriptions of Homelessness in Theories of the Novel*
Penny J. *Two Streams: Lukács, Bakhtin, and the Apocalypse of Self in the Modern Novel*
Stocker B. *Philosophy of the Novel*
Thompson M.J. (ed.) *Georg Lukacs Reconsidered: Critical Essays in Politics, Philosophy and Aesthetics*
Tihanov G. *The Master and the Slave: Lukacs, Bakhtin, and the Ideas of their Time*
Westerman R. *Lukacs's Phenomenology of capitalism: Reification Revalued*

הערכת הקורס - הרכב הציון הסופי :

מבחן מסכם בכתב/בחינה בעל פה	0 %
הרצאה	0 %
השתתפות	20 %
הגשת עבודה	80 %
הגשת תרגילים	0 %
הגשת דו"חות	0 %
פרויקט מחקר	0 %
בחנים	0 %
אחר	0 %

מידע נוסף / הערות: